

Lluís Foix als alumnes de Blanquerna: "El periodisme és un servei als altres"

Ds, 21/06/2014 per Catalunya Religió

(Blanquerna) El periodista **Lluís Foix** ha estat el padrí de la promoció d'aquest curs de la la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna. L'[acte de graduació](#) de la XVII promoció va tenir lloc dissabte passat al Gran Teatre del Liceu, on Foix va dir als estudiants que són "afortunats perquè us tocarà temps de canvis espectaculars en el món de la comunicació" i els va recomanar tenir un criteri propi "evitant caure en el gregarisme, la propaganda o el servilisme".

A continuació podeu llegir el discurs íntegre de Lluís Foix sobre l'[ofici de periodista](#):

«Benvolguts graduats en Periodisme, Cinema i Televisió, i Publicitat i Relacions Públiques. Moltes gràcies per convidar-me a ser el padrí de la XVII promoció de graduats de la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna de la Universitat Ramon Llull.

Al contrari del que podeu pensar o del que us diguin, penso que sou uns afortunats perquè us tocarà viure temps de canvis espectaculars en el món del periodisme i la comunicació. Deixeu-me que us comenti, com a padrí de la vostra promoció, que el futur és vostre i que podeu aprofitar pujar-vos al carro dels canvis que només han fet que començar. No us podeu imaginar com serà la vostra trajectòria vital i professional perquè el futur de cadascú no està escrit i és fruit de la sort, de l'esforç, de les circumstàncies històriques i la capacitat innovadora.

Us podria parlar de la meva llarga trajectòria com a periodista. Però considero que això té una importància relativa. Us vull fer unes reflexions sobre el present i el futur de la comunicació que ha passat de ser un instrument de molt pocs a convertir-se en una eina global, socialitzada, en què tothom té oportunitat de dir-hi la seva i de fer arribar les seves idees fins al racó més llunyà del món.

Acabeu el grau i avui és un dia de festa per a tots vosaltres, per a les vostres famílies, per als amics i naturalment també per als que han dedicat els seus esforços en formar-vos en el camp del periodisme, la publicitat, les relacions públiques i la comunicació audiovisual. Heu jugat i heu guanyat el primer partit d'una llarga competició que durarà fins al final perquè un comunicador no es jubila mai, o més ben dit, només el jubila la vida quan li treu les facultats.

En aquesta llarga cursa professional que s'obre per a tots vosaltres, em permeto suggerir-vos que no perdeu mai l'actitud d'aprendre, de conèixer més a fons els problemes, de viatjar, de llegir, de construir-vos el vostre univers personal que us permeti tenir un criteri propi evitant caure en el gregarisme, la propaganda o el servilisme.

El periodisme, en totes les seves variants, és una manera de guanyar-se la vida. Però és més que això perquè té moltes similituds amb els mestres, els metges i tota mena de servidors públics. El periodisme és un servei als altres. En tots els seus vessants, és un vehicle de la llibertat en les societats democràtiques fins al punt que, sense uns mitjans de comunicació lliures, l'estat de dret no s'aguantaria. Les societats que més han progressat en els últims segles són aquelles en les quals els ciutadans han tingut una informació més completa sobre els fets que afectaven els seus interessos, conviccions, sentiments, creences i ideologies.

Sense llibertat no hi ha política, ni justícia, ni democràcia. Tampoc es pot tenir una visió aproximada de la realitat. Ser lliure és assumir la responsabilitat de prendre decisions després d'haver tingut a l'abast el màxim d'elements possibles per decidir. Ser lliure és ser transparent. Això val tant per al periodisme, les relacions públiques, la publicitat o la comunicació audiovisual. Recordo un anunci que penjava a les voreres de les autopistes americanes, fa uns anys, i que deia d'un determinat producte que possiblement no era el més barat, però sí el millor.

Una persona que es dedica a comunicar ha de tenir domini de la llengua i ser dipositari d'una cultura el més àmplia possible. La força de la paraula i del llenguatge són els que mouen el món. La paraula pot promoure guerres i propiciar la pau. Escriure bé és l'eina més útil per a un comunicador. El discurs, en tots els seus suports, perdura més que les pedres o les institucions. Sabem com era Troia, com eren els aqueus i els troians, com va ser la guerra, però no sabem exactament on era Troia. Homer ha perdurat més que les parets on s'amagava la raptada Elena.

El llenguatge és l'eina del periodista. Però de poc serviria una prosa rica que no respongués al contingut que se li volen donar les paraules. Fa més de dos mil anys, varen preguntar a un savi xinès, **Confuci**, què faria si fos emperador. I va respondre que començaria fent un diccionari perquè les paraules tinguessin el seu sentit. El periodista que no sap el valor de la paraula pot fer un mal molt gran a la societat. Es comença per introduir una paraula nova que passa al domini públic. Els polítics se la fan seva i és molt probable que entri en el circuit del pensament públic. D'aquí se'n pot derivar una llei que legisli d'acord amb la nova expressió i que sigui molt perjudicial per a la majoria de la societat. Tot va iniciar-se en l'ús d'una paraula impròpia.

Es a partir d'ara, quan heu de començar a llegir, viatjar i aprendre els nous instruments que la ciència us posa al vostre abast. Quan jo anava per aquests mons de Déu informant sobre conflictes, eleccions, cimeres o guerres, només portava

una màquina d'escriure, una muda, un raspall de dents i un grapat de retalls de diaris. Tenia una certa idea de la colonització i descolonització d'Àfrica, de la partició dels imperis després de la Gran Guerra de 1914, de les barbaritats i perversitats comeses durant la II Guerra mundial, del naixement dels nous Estats com a conseqüència de la caiguda de l'imperi soviètic.

El problema era com transmetre les cròniques. El que es deia o s'escrivía era acceptat per les redaccions sense cap problema perquè se suposava que el corresponçal estava presenciant els fets que relatava. Eren temps ja superats en què els corresponçals de diaris eren els aristòcrates del periodisme. Avui, per contra, quan s'arriba a un lloc, a la central o allà on sigui, ja saben el què ha passat, potser millor que els que estan destacats al lloc dels fets.

Un comunicador del present i del futur ha de tenir el cap moblat que li permeti situar els fets en el seu context i donar una explicació coherent. Ara em direu que exagero, però estem en una mena de nou Renaixement en què la cultura, l'art, la imaginació, la innovació i l'esforç són els fets diferencials de sempre. La diferència, posem per cas, entre una persona que hagi llegit els clàssics russos, **Shakespeare, Cervantes o Pla**, i una altra que hagi vist moltes hores de televisió, matant el temps, pot arribar a ser abismal.

Encara que no podem baixar del vaixell del pensament ràpid, dels 140 caràcters, de titulars simples i senzills, els que se'n sortiran millor seran aquells que aportin un bagatge humanista i cultural més sòlid. Nosaltres som el que hem viscut, però també el que hem llegit i el que hem estudiat.

Es molt bo també anar per la vida amb els ulls ben oberts, amb l'antena posada, amb la processadora mental per explicar amb rigor el que passa al nostre voltant. L'observació de les coses ens duu a la mirada crítica que hauria de ser un senyal d'identitat de tot comunicador.

Valoreu la mirada crítica a la realitat, que no vol dir una mirada pessimista o distorsionada. És bo, en principi, desconfiar de les versions oficials sabent que, sovint, les fonts oficials ens volen fer veure a galet i el poder voldria que miréssim cap a l'altra banda. No és el mateix fer periodisme polític que polititzar el periodisme. No vulgueu canviar el món. Simplement, dediqueu-vos a explicar-lo amb tots els seus matisos. No tingueu idees fixes sobre les coses. Quan les circumstàncies canvien i els fets són diferents, també s'han de refer les explicacions i les opinions sobre aquella realitat canviant.

Us parlaré poc de les noves tecnologies que ja sabeu com funcionen i segurament tots i totes en sou usuaris molt actius. El que té més valor són les idees, la informació, les opinions i els fets. Això és el que es valorarà sempre. La distribució del periodisme ha canviat de forma revolucionària i, segurament, els canvis que comporta són de més abast que els que significaren la invenció de la impremta per **Guttenberg**. La qüestió no són les eines sinó el que circula pels canals de comunicació.

S'ha de combatre la mentida, l'anonimat, la falta de responsabilitat. No calen lleis noves sinó que s'apliquin les actuals. En tot cas, el món en el seu conjunt ha de pensar en com vestir jurídicament el fenomen de la globalització que passa per damunt dels estats, els governs i els pobles.

El periodisme és tan imperfecte com les altres activitats de la vida. Però té més responsabilitat perquè, dintre de tot, és com la plaça d'un poble, on hi pengen els cartells sobre l'actitud de la gent. **Thomas Mann** des de l'exili, combatent **Hitler** des de Califòrnia l'any 1940, deia per la BBC que "un poble és lliure en el mateix instant en que vol ser-ho".

Coincideixo amb el gran pensador **Isaiah Berlin** quan diu que no era ni un conservador ni un individualista a l'estil laissez-faire, sinó un liberal del New Deal de **Roosevelt**, convençut que les persones no poden ser lliures si són pobres, desgraciades i tenen una educació deficient. La llibertat només és llibertat si es gaudeix d'ella en algun grau d'igualtat social.

Vull insistir en el fet que la llibertat, la veritat, la justícia i la solidaritat no són conceptes aïllats sinó interrelacionats. La veritat absoluta no s'arriba a conèixer mai del tot. Però sí que cal apropar-se racionalment a la veritat. Heu de saber que una mentida sempre perjudica a un altre, si no a una persona en concret, perjudica a la humanitat en general. Com deia **Harry Frankfurt** en el seu assaig breu sobre la veritat, "el nostre èxit o fracàs en qualsevol cosa que fem, i per tant en la vida en general, depèn de si ens guiem per la veritat o si avancem en la ignorància o la falsedat".

Us felicito perquè avui heu donat un pas molt gran. Ja teniu un grau. Però ara heu de fer la resta de la trajectòria personal en altres camps, en diferents països, en noves maneres de comunicar i entorns que ara no us imagineu. Tingueu confiança perquè el món és del tot vostre. Apreneu idiomes, poseu-vos al lloc de l'altre, expliqueu el que veieu amb llibertat i honradesa.

No us asseguro que us fareu milionaris. Però podeu fer un gran servei a molta gent que necessita referents amb prestigi i coherència.

L'enhorabona a tots i moltes gràcies.»